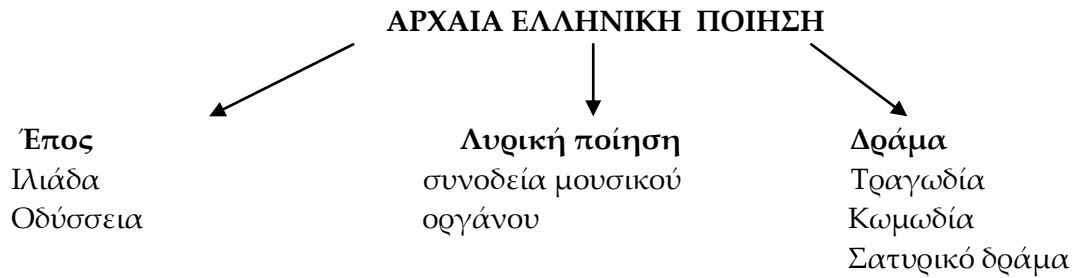

ΟΜΗΡΟΥ «ΙΛΙΑΔΑ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΜΗΡΟΥ «ΙΛΙΑΔΑ»

- Γραμματειακό είδος: ηρωϊκό έπος
- Χρόνος συγγραφής: 2^ο μισό του 8^{ου} αιώνα
- Χαρακτήρας: Ηρωϊκός (ένδοξο παρελθόν, ηρωικές πράξεις)
- Έκταση: 19000 στίχοι περίπου (24 ραψωδίες που δηλώνονται με κεφαλαία γράμματα)
- Θέμα: πυρήνας του έργου είναι η *μηνις* (= ο θυμός) του Αχιλλέα
- Περιεχόμενο: ο πόλεμος μεταξύ Αχαιών – Τρώων
- Χρονικό παρόν Ιλιάδας (ποιητικός χρόνος): 51 ημέρες
- Αφηγηματικές τεχνικές: εγκιβωτισμός (ένθετες διηγήσεις), αναδρομές στο παρελθόν, προβολές στο μέλλον (προοικονομία), αφήγηση, περιγραφή, διάλογος, μονόλογος, επική ειρωνεία, επιβράδυνση, συστολή- διαστολή χρόνου
- Εμπλοκή των Θεών στην αφηγηματική δράση – Ανθρωπομορφισμός

Διαφορές Ιλιάδας- Οδύσσειας

- Ως προς το χρόνο συγγραφής
- Ως προς τη θεματολογία
- Ως προς το ύφος
- Ως προς τον τόπο όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα.
- Ως προς την κοινωνία και τις πολιτικές δομές
- Ως προς την κοινωνία των Θεών
- Ως προς τους κεντρικούς τους ήρωες

Διαφορές των δύο επών

Ι Λ Ι Α Δ Α	❖ χρονικά προηγείται	χρονικά έπεται	Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α
	❖ Πολεμικός χαρακτήρας-Ρεαλισμός (τόλμη, δύναμη, αποκοτιά παλικάρια στο πεδίο της μάχης...)	παραμυθιακό στοιχείο (καθημερινή ζωή, καρτεριά, νοσταλγία αγώνας, αγάπη...)	
	❖ Πυκνότητα αφήγησης (δραματική)	αφηγηματικό ύφος (εξιστόρηση αναμνήσεων)	
	❖ Ανατολή (Ιλιον)	προς τη Δύση	

❖ Κλειστή αριστοκρατική τάξη (ισχυρός ο θεσμός της βασιλείας, τάξη αρχόντων και ευγενών)	γέννηση της πόλης, αποδυνάμωση βασιλικού θεσμού, συνέλευση λαού συμμετοχή όλων των κοινωνικών στρωμάτων στις αποφάσεις
❖ Ανθρώπινη διάσταση των Θεών έλλειψη ηθικής τάξης, εγωιστές, άδικοι, εκρηκτικοί	ηθικότερη η τάξη των Θεών νηφαλιότητα, δικαιοσύνη
❖ Αχιλλέας: ορμητικός, παράτολμος χωρίς μέτρο, μαχητικός....	Οδυσσεύς: καρτερικός, λογικός, ανθρωπίνος, εφευρετικός, ειρηνικός...

ΟΜΗΡΟΥ «ΙΛΙΑΔΑ» Προοίμιο στ. 1-53

Στ. 1-7

- επίκληση στη θεά (τυπική μορφή επικών προοιμίων) (στ. 1)
- γνωστοποίηση του θέματος του συγκεκριμένου έπους (στ. 1-2)
- χρονικός προσδιορισμός των γεγονότων (στ. 6-7)
- ενεργή επέμβαση των θεών στην εξέλιξη του έπους (στ.5). Ο Αγαμέμνονας ενεργεί υποκινημένος από το Δία. Η ενέργεια του όμως αυτή είναι σύμφωνη με το χαρακτήρα του, ώστε και χωρίς την θεϊκή παρέμβαση θα έπραττε το ίδιο.

Και στο έργο αυτό ο Όμηρος δεν δίνει τα γεγονότα στη χρονολογική τους σειρά, αλλά παίρνοντας ως κέντρο της πλοκής ένα γεγονός — τη σύγκρουση του Αχιλλέα με τον Αγαμέμνονα και το θυμό του πρώτου — μας παρουσιάζει όλο τον πόλεμο μέσα από το πρίσμα αυτού του γεγονότος. (εγκιβωτισμός)

στ. 5

του Δία το θέλημα γινόταν: έτσι τηρείται η υπόσχεση του Δία στη μητέρα του Αχιλλέα Θέτιδα ότι θα δώσει νίκες στους Τρώες, ώστε να εκτιμήσουν οι Αχαιοί την αξία του Αχιλλέα και να τιμηθεί τελικά μετά την προσβολή που δέχτηκε από τον Αγαμέμνονα.

στ. 6 : εδώ βρίσκεται χρονικά η αφετηρία της αφήγησης.

Στ. 8-53

Συνοπτική παρουσίαση επεισοδίου → στ. 9-11

Αναλυτική παρουσίαση επεισοδίου → στ. 12-53

- Ενότητες
- α) στ. 12-33 : η ικεσία του Χρύση και η αντίδραση του Αγαμέμνονα
 - β) στ. 33-53 : ο Χρύσης προσπέφτει στον Απόλλωνα και ικανοποιείται

Α' ενότητα

Χρόνος : 1η μέρα

Σκηνικό: Ο Χρύσης ικέτης στον Αγαμέμνονα μπροστά στο συγκεντρωμένο πλήθος των Αχαιών

Ο λόγος του Χρύση :

ήπιος, περιεκτικός και βαρυσήμαντος δείχνει τον πατρικό πόνο, ιδιαίτερα με την τραγική ευχή του (στ. 18-19). Προτάσσει το αίτημα του (απόδοση της κόρης), συνοδευόμενο από τα υλικά ανταλλάγματα πρώτα (λύτρα πλουσιοπάροχα) και αμέσως μετά από την ήρεμη αλλά σημαντική υποδήλωση του σεβασμού που πρέπει να δείξουν στον τοξευτή Απόλλωνα.

Ο λόγος του Αγαμέμνονα

στους πρώτους κιόλας στίχους η προηγούμενη ηπιότητα χάνεται. Την θέση της παραχωρεί στην εγωιστική, υβριστική και απειλητική τελικά συμπεριφορά του αρχιστράτηγου των Αχαιών, που αγνοεί τη γνώμη του στρατού του επιβεβαιώνοντας τη μεγάλη του δύναμη και παράλληλα αψηφά τον θεό.

Β' ενότητα

Χρόνος : 1η μέρα

Σκηνικό: Ο Χρύσης προσεύχεται στον Απόλλωνα και ζητά ικανοποίηση

στ. 35-38 : επιβεβαίωση της αγάπης και λατρείας προς τον Απόλλωνα. Τα επίθετα του θεού **μακροβόλος τοξευτής** (στ. 39) και η προσωνυμία του **Σμινθεύς** (βλ. σχόλιο βιβλίου) σχετίζεται άμεσα με το θανατικό που έπεσε στο στρατόπεδο των Αχαιών.

Το τυπικό της προσευχής του Χρύση :

α) επίκληση

β) προσφώνηση (προσωνυμίες του θεού και σχέση του με το συγκεκριμένο τόπο)

γ) υπενθύμιση των προσφορών

δ) αίτημα-κατάρα (ως ανταπόδοση των προσφορών).

στ.30-32: ο θεσμός της **παλλακίδας** πλάι στη νόμιμη σύζυγο

στ. 38-39 και 51-53: ο **νόμος των τριών** που βλέπουμε εδώ εμφανίζεται και στα δημοτικά τραγούδια.

Σύμφωνα μ' αυτόν ο ποιητής προχωρεί κλιμακωτά , ξεκινώντας από τα πιο ασήμαντα και φτάνοντας στα πιο σημαντικά που λαμβάνουν πάντα στην τρίτη θέση.

Στ. 45-47: **οπτικοακουστική εικόνα** και **αντίθεση** (βουβός αλλά αντιβρόντησαν / μπήκε σε κίνηση/ ακούστηκε ήχος τρομερός)

στ. 53: **αναχρονισμός** (καύση/ταφή νεκρών)

Γλωσσικές – εκφραστικές και υφολογικές επισημάνσεις

Παρομοιώσεις (στ. 48) , οι **αντιθέσεις** (στ. 35 και 47) , πολλά **επίθετα** αρκετά μάλιστα **σύνθετα**, που αποδίδουν ουσιώδη γνωρίσματα των ουσιαστικών. Παράλληλα με τον **ευθύ λόγο** και την **περιγραφή** ο ποιητής χαρίζει ζωντάνια και έργο του γίνεται εύληπτο από τον αναγνώστη .

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αξιοποιώντας τις παραπάνω ερμηνευτικές επισημάνσεις να δώσετε τις κατάλληλες απαντήσεις στις ασκήσεις που ακολουθούν:

A) Σωστό ή Λάθος;

- Ο ποιητής από την αρχή δηλώνει το θέμα του έργου του _____
- Ο Δίας ήταν αυτός που έστειλε τον λοιμό στους Αχαιούς _____
- Η αιτία της οργής του Θεού ήταν η ασέβεια προς τον ιερέα του _____
- Ο Αγαμέμνωνας φέρθηκε ανάλογα με την ιδιότητα του Χρύση _____
- Ο Απόλλωνας ήταν ο προστάτης θεός της Τροίας _____

B) Συμπλήρωσε ομηρικές τεχνικές και σχήματα λόγου που υπάρχουν στους εξής στίχους:

- στ 1/Ψάλλε Θεά : _____
- στ 9/...όπου οργίσθηκε... _____
- στ. 35/ την άκραν πήρε σιωπηλός της ηχερής θαλάσσης _____
- στ. 48/ κι όμοιαζε τη νύκτα _____
- στ. 51-52/ κι αφού τους σκύλους...τους ανθρώπους _____
- στ. 53/ Και των νεκρών παντου πυρές εκαίαν _____

Γ) Με βάση τους στίχους του προοιμίου να αιτιολογήσετε σύντομα τις παρακάτω φράσεις :

- Τα έπη είναι θεόπνευστα:

- Τα ανθρωπομορφικά στοιχεία στο προίμιο :

- Η χάρη θέλει αντίχαρη :

- Γελάει καλά όποιος γελάει τελευταίος...
